

CONSIDERAȚII PRIVIND DELIMITAREA CONTRACTULUI MATRIMONIAL DE CONTRACTUL DE CĂSĂTORIE

Olga PISARENCO,
doctorand, USM,
lector superior universitar, UTM,
consilierul Directorului executiv
al INJ

Sumar

Instituția contractului matrimonial a apărut în legislația Republicii Moldova odată cu adoptarea Codului familiei nr.1316-XIV din 26.10.2000. Această instituție este puțin cunoscută în rândul populației, din care cauză contractul matrimonial este rar întâlnit în practică. Deseori, contractul matrimonial este confundat cu contractul de căsătorie, deși legiuitorul i-a rezervat primului un capitol distinct în Codul familiei – Capitolul 6 „Regimul contractual al bunurilor soților”. În prezentul studiu sunt trecute în revistă aspectele definitorii, precum și cele care delimitează aceste două concepte, care, în esență, au scopuri și valențe juridice diferite.

Cuvinte-cheie: familie, căsătorie, contract de căsătorie, convenție de căsătorie, act de căsătorie, contract matrimonial, convenție matrimonială, contract prenupțial, regim matrimonial.

Summary

Considerations on the delimitation between the matrimonial contract and the marriage contract. The institution of matrimonial contract appeared in legislation of the Republic of Moldova with the adoption of Family Cod nr.1316-XIV of 26.10.2000. This institution is less known among the population, therefore matrimonial contract is rarely encountered in practice. Often, the matrimonial contract is confused with the marriage contract, although the legislator has reserved to the first one a distinct chapter – Chapter 6 „The contractual regime of spouses' goods”. In this study, are reviewed defining aspects as well as those that delimit these two concepts, which, in essence, have different goals and legal meanings.

Key-words: family, marriage, contract of marriage, convention of marriage, act of marriage, matrimonial contract, matrimonial convention, prenuptial contract, matrimonial regime.

În doctrina dominantă astăzi se pune semnul egalității între noțiunile „contract matrimonial” și „contract de căsătorie”. Denumirile folosite pentru a desemna convenția matrimonială au fost și sunt deosebit de variate, fără ca termenii folosiți să semnifice automat că există și o deosebire între realitățile desemnate diferit. Sintagmele au fost preluate în doctrina timpului, care, la rândul ei, a propus și utilizat mai mult cu valențe stilistice, diferite denumiri pentru a numi una și aceeași realitate: „contract de căsătorie”, „convenție de căsătorie”, „contract matrimonial”, „convenție matrimonială”, „contract prenupțial” etc., toți acești termeni fiind considerați juridic sinonime¹.

Totuși, există opinii ale specialiștilor în domeniu care fac distincție între aceștia, întrucât au semnificații și întinderi diferite. Mai jos, propunem spre analiză opiniile exprimate de adepții ambelor tabere, pentru a ajunge în final la o soluție argumentată în contextul cadrului legal național.

Într-o primă opinie, dominantă în doctrina română din diferite timpuri, contractul de căsătorie este numit și „convenție matrimonială” sau „contract matrimonial”, care desemnează „actul convențional prin care viitorii soți, uzând de libertatea conferită de legiuitor, își stabilesc regimul matrimonial propriu sau își modifică, în timpul căsătoriei, regimul matrimonial sub care s-au căsătorit”², „convenția prin care viitorii soți reglementează regimul lor matrimonial, condiția bunurilor lor prezente și viitoare, în raporturile patrimoniale ce izvorăsc din căsătorie”³ sau „o facultate acordată de lege de a se reglementa, în mod convențional și în limitele anume determinate, efectele patrimoniale ale puterilor și ale incapacităților rezultând din căsătoria privită ca raport de stat civil”⁴.

Într-o altă opinie, se face o distincție certă între contractul matrimonial și contractul de căsătorie.

¹ Vasilescu P. *Regimuri matrimoniale. Partea generală*. București: Rosetti, 2003, p.182-183.

² Crăciunescu C-M. *Regimuri matrimoniale*. București: ALL Beck, 2000, p.11.

³ Hamangiu C., Rosetti-Bălănescu I., Băicoianu Al. *Tratat de drept civil român*. Vol.III. București: All Beck, 1998, p.4.

⁴ Cantacuzino M.B. *Elementele dreptului civil*. București: ALL Beck, 1998, p.697.

Astfel, prin expresia „contract de căsătorie”, Pothier înțelegea însuși actul care constituie căsătoria⁵. La fel, doctrinarul rus K.I. Zaboiev consideră căsătoria ca fiind o formă a contractului, denumirea mai corectă fiind „contract de căsătorie”, care reprezintă în esență un tip special de contract civil, întrucât dispune de toate particularitățile acestuia⁶.

Doctrinarul rus V. I. Sinaiskii - deși consideră căsătoria ca fiind o instituție a dreptului civil, identificând unele elemente care dovedesc caracterul contractual, și anume: încheierea căsătoriei în baza acordului liber exprimat al ambelor părți și sub supravegherea legii - neagă cu vehemență caracterul de contract al căsătoriei, considerând că, potrivit religiei creștine, „căsătoria este o taină”⁷, condiție care rupe legătura de natura contractuală a acestei înțelegeri religioase⁸.

În vederea soluționării acestei dileme doctrinare, vom recurge în prim aspect la definirea termenilor „căsătorie”, „act de căsătorie”, „contract de căsătorie” și „contract matrimonial”. Concretizările date sunt necesare chiar și datorită faptului că în Codul familiei al RM termenii respectivi nu sunt definiți, decât cel de „contract matrimonial”.

Termenul „căsătorie” se trage încă din dreptul roman, fiind definit de către jurisconsultul roman Modestin ca fiind „uniunea dintre bărbat și femeie, care implică o conviețuire pentru întreaga viață, reglementată de dreptul divin și uman”⁹.

În legiurile românești de la începutul secolului XIX, instituția căsătoriei a fost reglementată amănunțit, fiind definită extrem de explicit și complet. Astfel, în art.63 din Codul Calimah (1817)¹⁰, căsătoria este definită ca un contract („căsătorească tocmeală”) prin care „două persoane, parte bărbătească și parte femeiască, arată cu un chip legiuit a lor voință și hotărâre de a viețui într-o legiuită însoțire, cu dragoste, cu frica lui Dumnezeu și cu cinste într-o tovărășie nedespărțită, de a naște

prunci, a-i crește, a se ajuta între ei, după putință, la toate întâmplările”.

Codul civil Cuza (1864)¹¹ nu conținea o definiție expresă a căsătoriei. Din această cauză, explicarea conținutului noțiunii a revenit doctrinei, care a definit căsătoria drept „o societate între bărbat și femeie, un contract solemn prin care un bărbat și o femeie se unesc în îndoitul scop de a-și crea o posteritate și de a duce în comun sarcinile și greutățile vieții”. De asemenea, în doctrina de atunci, căsătoria era considerată un contract pur civil¹². Dimitrie Alexandresco s-a expus în sensul că contractul care are drept scop uniunea soților se numește *căsătorie*, iar convențiile făcute de viitorii soți în timpul acestei uniuni, relative la bunurile lor, primesc numele de *contract de căsătorie* sau *convenții matrimoniale*, contractul de căsătorie fiind „contractul bănesc format cu ocaziunea căsătoriei, pentru a determina drepturile relative ale soților cu privire la bunurile lor”¹³. Făcând comentarii asupra CC român din acele timpuri, același doctrinar a preferat în multe rânduri să utilizeze termenul „convenție matrimonială” și arar „contract de căsătorie”, cum era titulatura oferită de CC al României din 1864 (Cartea III, Titlul IV „Contractul de căsătorie în privința bunurilor și drepturile respective ale soților”). Observăm că, în epoca în care se trata căsătoria de contract, se urmărea prin folosirea aspectului patrimonial atașat convenției maritale ca să se deosebească aceasta de instituția căsătoriei. Astăzi, asemenea adăugări sunt inutile, datorită faptului că orice convenție presupune *ipso facto* efecte patrimoniale¹⁴.

Doctrinarul Paul Vasilescu consideră căsătoria ca fiind o instituție de drept civil și un act statutar, iar nu un contract ordinar, întrucât sunt demult apuse vremurile în care se considera că și căsătoria este un contract special¹⁵. Totodată, alți doctrinari români consideră că **însăși căsătoria este un contract**, cel principal, iar convenția matrimonială constituie un contract accesoriu acesteia, întrucât existența și durata sa depind de existența și durata căsătoriei, între căsătorie și contractul

⁵ Citat de: Alexandresco D. *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român*. Vol.VIII, Partea I-a (Convențiile matrimoniale). București: Socec, 1916, p.6.

⁶ Забоев К.И. *Правовые и философские аспекты гражданского договора*. Санкт Петербург: Юридический центр Пресс, 2003, с.67.

⁷ Oficierea religioasă a căsătoriei nu este prevăzută de legislația RM, purtând un caracter facultativ, respectiv nu poate fi considerată drept o condiție caracteristică contractului matrimonial.

⁸ Синайский В.И. *Русское гражданское право*. Москва: Статут, 2002, с.485-486.

⁹ Новицкий И.Б. *Римское право*. Издание 7-е, стереотипное. Москва: ТЕИС, 2002, с.77.

¹⁰ *Codul Calimah*. Ediție critică. București: Academia Republicii Populare Române, 1958, p.89 și 91.

¹¹ *Codul civil al României din 26.11.1864*. În vigoare de la 01.07.1865 până la 01.02.1954.

¹² Alexandresco D. *Principiile dreptului civil român*. Vol. IV (ultimul). București: Tipografia Curții Regale F. GÖBL Fil S.A., 1926, p.203 și 205.

¹³ Alexandresco D. *op.cit.*, 1916, p.6.

¹⁴ Vasilescu P. *op.cit.*, p.184.

¹⁵ Bonnetcase J. *Supplément au traité de droit civil de G.Baudry-Lacantinerie*. Vol.IV. Paris: Sirey, 1928, p.638-699.

matrimonial existând anumite deosebiri¹⁶. Cu referire la acest aspect, alți doctrinari¹⁷ consideră că, contractul matrimonial *este un contract principal*, deoarece soarta acestuia nu este legată de aceea a altor acte juridice sau contracte; actul juridic al căsătoriei și contractul matrimonial sunt două acte juridice distincte, cu regimuri juridice proprii, chiar dacă rațiunea existenței acestui contract este reglementarea raporturilor patrimoniale dintre soți, „ceea ce înseamnă că efectele și cauza juridică a unei convenții matrimoniale sunt strâns legate de căsătorie”¹⁸, în final, căsătoria influențează convenția matrimonială și nu invers.

Atât actul juridic al căsătoriei cât și contractul matrimonial pot fi încheiate în mod valabil, situație în care nu se ridică vreo întrebare în privința acestora, dar se poate întâmpla ca să fie contractul matrimonial încheiat în mod valabil, în schimb căsătoria nu. Ce efecte va produce declararea nulității căsătoriei în privința contractului matrimonial? Va fi lovit de nulitate și acesta în situația dată sau nu? În speță, contractul matrimonial va fi lovit de nulitate absolută în temeiul art.44 alin.(2) CF, deoarece căsătoria declarată nulă nu mai justifică existența lui¹⁹.

Viceversa acestei situații este cazul în care căsătoria este încheiată în mod valabil, iar contractul matrimonial nu. Va produce vreun efect declararea nulității contractului matrimonial în privința căsătoriei? Evident că nu, deoarece existența căsătoriei condiționează existența contractului matrimonial și nu invers²⁰. În această situație soții nu se vor putea prevala de efectele contractului matrimonial fiindu-le aplicabil regimul matrimonial legal. Faptul că art.28 alin.(2) CF stipulează că „Contractul matrimonial încheiat până la înregistrarea căsătoriei intră în vigoare la data înregistrării acesteia” nu condiționează existența sau valabilitatea acestuia, ci condiționează producerea efectelor, adică, dacă nu se încheie căsătoria între persoanele care au încheiat un contract matrimonial acesta din urmă nu va fi lovit de nulitate, ci va fi caduc, astfel, ca act juridic el va exista în mod valabil, numai că nu-și va produce efectele. Contractul matrimonial este ac-

cesoriu nu actului juridic al căsătoriei (contractului de căsătorie), ci instituției date²¹.

Constatăm că, considerațiile doctrinare din diferite timpuri, *vis-a-vis* de noțiunile supuse analizei sunt dependente de contextul legal în care sunt reglementate, dar și de atitudinile morale și religioase ale specialiștilor în domeniu, care nu întotdeauna sunt predispuși să detașeze căsătoria de la ramura socială sau religioasă spre cea juridică. Totuși, legislația este cea care încorporează realitatea socială, motiv pentru care nu putem trece peste cadrul normativ național în domeniu.

Codul familiei al RM²² nu definește căsătoria, însă prevede că aceasta dă naștere la drepturi și obligații juridice pentru soți (art.9 alin.(2)) și pentru încheierea ei este necesar consimțământul reciproc, neviciat, exprimat personal și necondiționat, al bărbatului și femeii care se căsătoresc (art.11 alin.(1)). Considerăm că aceste reglementări oferă căsătoriei elementele necesare oricărui contract, elemente ce rezultă din art.666 din CC al RM²³, potrivit căruia contractul este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice.

La fel, un aspect important prezintă sensul lingvistic al termenilor analizați. Potrivit Dicționarului explicativ ilustrativ al limbii române²⁴, prin căsătorie se înțelege: convenția încheiată (printr-un act de stare civilă) între un bărbat și o femeie care cad de acord să trăiască împreună și să întemeieze o familie; unire legală între un bărbat și o femeie pentru întemeierea unei familii. Astfel, termenul „căsătorie” se prezintă sub un dublu înțeles, desemnând actul juridic pe care îl încheie cei care doresc să se căsătorească și, pe de altă parte, situația juridică a celor căsătoriți, situație care se naște ca efect al actului juridic încheiat.

Totodată, în literatura de specialitate se consideră, pe bună dreptate, că termenul „căsătorie” poate avea și înțelesul de instituție juridică, adică ansamblul normelor juridice care reglementează căsătoria, act juridic și situație juridică²⁵.

²¹ Pînzari V. *op.cit.*, p.119.

²² *Codul familiei al Republicii Moldova*. Nr.1316-XIV din 26 octombrie 2000, în vigoare începând cu 26.04.2001. În: Monitorul Oficial al RM, 26.04.2001, nr.47-48 (210).

²³ *Codul civil al RM*. Nr.1107-XV din 06.06.2002, în vigoare începând cu 12.06.2003. În: Monitorul Oficial al RM, 22.06.2002, nr.82-86 (661).

²⁴ *Dicționar explicativ ilustrativ al limbii române*. Chișinău: Arc & Gunitas, 2007, p.322.

²⁵ Frențiu G.C., Moloman B.D. *Elemente de dreptul familiei și de procedură civilă*. București: Hamangiu, 2008, p.46.

¹⁶ Hamangiu C., Rosetti-Bălănescu I., Băicoianu Al. *op.cit.*, p.4.

¹⁷ Pînzari V. *Unele considerente cu privire la regimul contractual al bunurilor soților în legislația familială a Republicii Moldova*. În: Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România, Nr.1/2006, anul LI, p.119.

¹⁸ Vasilescu P. *op.cit.*, p.198.

¹⁹ Pînzari V. *op.cit.*, p.119.

²⁰ Vasilescu P. *op.cit.*, p.199.

Considerăm important de subliniat că **instituția căsătoriei nu se identifică și nu se suprapune peste convenția matrimonială**, care are un înțeles și o aplicabilitate mai îngustă, rezumată la aspectele ce privesc patrimoniul soților.

Potrivit Dicționarului explicativ ilustrativ al limbii române²⁶, termenul „matrimonial” provine de la latinescul „matrimonialis” – referitor la căsătorie sau „matrimonium” – căsătorie. Termenul „matrimonial” a luat viață după recunoașterea dreptului soției de a fi pe picior de egalitate cu soțul asupra patrimoniului conjugal, din care motiv considerăm că acesta desemnează patrimoniul acumulat în timpul căsătoriei de către soți împreună. Această concluzie rezultă și din prevederea art.27 CF, care definește contractul matrimonial ca fiind convenția încheiată benevol între persoanele care doresc să se căsătorească sau între soți, în care se determină drepturile și obligațiile patrimoniale ale acestora în timpul căsătoriei și/sau în cazul desfacerii acesteia.

Definițiile date convenției matrimoniale sunt deosebit de abundente și variate. Generic, însă, se poate defini contractul matrimonial ca fiind actul juridic prin care părțile își reglementează raporturile patrimoniale esențiale, care se vor desfășura între ei în cursul căsătoriei²⁷. În acest sens, s-a spus despre convenția matrimonială că ar fi un „pact de familie” sau „o cartă patrimonială a menajului”²⁸ ori un „regulament al intereselor pecuniare ale soților”²⁹. Esențial e să reținem ideea că **o convenție matrimonială nu este decât un act juridic cu scop aparte – reglementarea raporturilor patrimoniale dintre soți**³⁰.

Din cele expuse, concluzionăm că prin termenul „căsătorie” se desemnează uniunea liber consimțită între un bărbat și o femeie contractată prin semnarea actului de căsătorie – act juridic civil bilateral, care poate fi denumit și „contract de căsătorie”, iar prin expresia „contract matrimonial” se desemnează raporturile matrimoniale dintre soți și soție generate de această uniune în baza unei înțelegeri distincte.

În privința „contractului de căsătorie” s-a expus și opinia precum că acesta reglementează relațiile

personale nepatrimoniale dintre soți, aflate în legătură directă cu drepturile și obligațiile personale ale soților prevăzute de lege, nerespectarea cărora constituie temei pentru încetarea acestuia³¹. De altfel, în literatura de specialitate română, se face deosebire între contractul de căsătorie și convenția matrimonială, în sensul că contractul de căsătorie poate să conțină, pe lângă convențiile matrimoniale, prin care se reglementează regimul matrimonial adoptat de viitorii soți, și alte prevederi, cum ar fi recunoașterea unui copil, donații făcute de alte persoane (în special de către părinți) soților sau unuia dintre aceștia etc.³². Astfel, considerăm că **termenul „contract de căsătorie” are un înțeles mai larg**, care include în sine toate raporturile reglementate de legislația familială, atât cele personale nepatrimoniale cât și cele ce iau naștere între soți, între soți și alți membri ai familiei, precum și între soți și persoanele terțe.

Considerăm că sensul noțiunii „contract matrimonial” este altul decât cel ce derivă din noțiunile „contract de căsătorie” sau „act de căsătorie”. Dacă prima desemnează acordul de voință al soților referitor la patrimoniul acumulat de ei în timpul căsătoriei, atunci cele din urmă desemnează acordul de voință al soților referitor la încheierea căsătoriei. Mai mult decât atât, considerăm că noțiunea „act de căsătorie” desemnează actul semnat de către soți la oficiul de stare civilă, prin care se încheie căsătoria, iar noțiunea „contract de căsătorie” desemnează consimțământul reciproc, nevicat, exprimat personal și necondiționat de către persoanele care doresc să se căsătorească și care îmbracă forma actului juridic al căsătoriei.

În ceea ce privește semnificația termenilor „contract matrimonial” și „contract prenupțial”, utilizați cu precădere în doctrina și legislația americană, situația se prezintă astfel. Termenul „prenupțial” înseamnă „înainte de noapte”, adică înainte de căsătorie, întrucât nu este permisă locuirea tinerilor împreună înainte de căsătorie. Prin contract prenupțial americanii au în vedere acordul de voință realizat numai între persoanele care doresc să se căsătorească, prin care se stabilesc, se modifică sau se sting drepturile și obligațiile acestora asupra patrimoniului existent și viitor. În ceea ce privește noțiunea „contract matrimonial”, aceasta are un înțeles mai larg, prin care se desemnează acordul de voință realizat între soți sau viitorii soți referitor la regimul juridic al patrimoniului conjugal.

²⁶ Dicționar explicativ ilustrativ al limbii române. Chișinău: Arc & Gunivas, 2007, p.1106.

²⁷ Vasilescu P. *op.cit.*, p.183-184.

²⁸ Malaurie Ph. Aynés L. *Les régimes matrimoniaux*. 3ème éd. Paris, Cujas, 1994, p.107.

²⁹ Guillaud L. *Traité du contrat de mariage*. Vol.I. Paris: A.Pedone, 1894, p.15.

³⁰ Vasilescu P. *op.cit.*, p.184.

³¹ Забоев К.И. *op.cit.*, c.74.

³² Crăciunescu C-M. *op.cit.*, p.11.

De exemplu, în Anglia este mai des întâlnită noțiunea „contract prenupțial”, întrucât majoritatea încheie contractul matrimonial înainte de căsătorie, prin aceasta evitându-se necesitatea concretizării momentului încheierii contractului matrimonial: înainte de căsătorie sau în timpul căsătoriei.

Potrivit surselor istorice, căsătoriei îi erau aplicate regulile antecontractului și consecințele nerespectării acestuia, care era o procedură de drept civil. *Logodna* făcută înainte de căsătorie, care în limbajul simplu se numește „conspirație” sau „uneltire”, este o înțelegere a părților pentru încheierea căsătoriei în viitor. Și, dacă conform canoanelor bisericesti rusești era considerată imutabilă, atunci conform dreptului comun aceasta reprezenta un contract patrimonial a cărui nerespectare ducea la plata unei penalități³³.

Astăzi, logodna poate fi înțeleasă ca o promisiune reciprocă de căsătorie, având un caracter consensual și neobligatoriu, deoarece nu este supusă la nici un fel de formalitate, iar din punct de vedere practic, astăzi este de neimaginat ca logodna să îmbrace forma scrisă. Logodna nu poate genera prin sine nici un efect juridic raportat la căsătorie, iar promisiunea de a se căsători nu poate fi executată forțat în temeiul unui act de logodnă. Din acest punct de vedere, **logodna nu este un antecontract sau o promisiune de a contracta, în termeni clasici.**

În fond, esențialul este că logodna nu este act juridic, nu implică nici o modificare de stare civilă a logodnicilor sau efect patrimonial specific, după cum este în cazul căsătoriei. Prin urmare, nici o clauză aparent juridică, cum ar fi, de pildă, cea penală, stipulată în înțelegerea de logodnă nu poate produce vreun efect juridic. Clauza penală este întotdeauna accesorie și, prin aceasta, validitatea ei atârână de actul principal: dacă acesta nu este valid, nu va fi eficientă nici clauza penală. În materie de logodnă, este evident că o clauză penală nu poate produce nici un efect, deoarece ea este accesorie la un act non-juridic. Dar, chiar dacă logodna ar fi înțeleasă ca un act juridic, clauza penală nu ar putea fi primită, deoarece ea contravine caracterului liber al căsătoriei.

Logodna nu este decât un proiect de căsătorie, care prin sine nu presupune sau justifică (moral) relații intime sau de concubinaj între cei logodiți. În cazul în care logodnicii sunt și concubini, credem că întreaga problematică se mută în sfera

efectelor uniunii libere, aceasta fiind mai complexă în consecințe³⁴. Interesant este de observat faptul că jurisprudența franceză contemporană înregistrează cazuri prin care – cerându-se repararea prejudiciului pentru ruperea logodnei, se maschează în fond încercarea de a obține daune-interese pentru încetarea raporturilor de concubinaj³⁵.

Observăm că, deși este apropiată juridic de căsătorie, aparent și de convenția matrimonială, **logodna nu poate fi considerată contract**, nici act juridic, dar nici un simplu gest. Indiferent dacă este sau nu reglementată, logodna poate fi tolerată ca fapt social, justificându-se prin caracterul său moral și prin existența garanțiilor legale pentru ruperea logodnei³⁶. Ceea ce nu putem afirma cu certitudine despre căsătorie că este sau nu un „contract de căsătorie”.

Ținând cont de prevederile cadrului legislativ național, care păstrează tăcerea în privința aspectelor abordate, având la bază opiniile doctrinare din diferite timpuri, **concluzionăm** că există o delimitare netă între „contractul de căsătorie”, care este principalul fapt juridic la baza relațiilor familiale și „contractul matrimonial” sau alte contracte familiale, care sunt convenții adiționale la contractul de căsătorie. Și, chiar dacă contractul de căsătorie nu este denumit astfel de către legiuitor, totuși condițiile speciale pentru încheierea și încetarea acestuia sunt reglementate detaliat.

Recenzent: Valentina CEBOTARI,
doctor în drept, conferențiar universitar, USM

³³ Забоев К.И. *op.cit.*, c.72.

³⁴ Vasilescu P. *op.cit.*, p.187.

³⁵ Terré F., Fenouillet D. *Les personnes. La famille. Les incapacités*. Paris: Dalloz, 1997, p.288.

³⁶ Pentru detalii a se vedea: Pisarenco O. *Reflecții asupra cercului de persoane care pot încheia valid un contract matrimonial până la înregistrarea căsătoriei*. În: Revista științifico-practică, informativă și de drept a Institutului Național al Justiției, Chișinău, 2014, nr.2(29), p.37-38.